

Jus Canonicum In V. Libros Decretalium Distributum

novâ Methodo explicatum, Omnibus Capitulis Titulorum (qui in Antiquis, & novis Libris Decretalium continentur) promiscuè & confusè positis, in ordinem doctrinæ digestis. Adjunctis Aliis Quæstionibus Connexis, Quæ Ad Plenam Cujusque Tituli, Aut Materiæ Cognitionem, Et Expositionem Pertinent. ...

Respondens Libro tertio Decretalium, In Quo De Obligationibus, Beneficiis, Aliisque Juribus Clericorum saecularium, & Regularium agitur ...

Pirhing, Ehrenreich

Dilingae, 1676

Titulus XVIII. De Locato, & Conducto.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-98275](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-98275)

venditor de evictione, n. 46. Sunt & plures alij casus, in quibus venditor non obligatur, ad præstandam evictionem emptori, qui enumerantur, n. 47.

§. X. *Ad quem pertineat periculum rei venditæ, ad venditorem, an ad emptorem?*

ASSERTIO I. Si res vendita pereat, vel deterior fiat post traditionem, id sit damno emptoris, nisi nondum pretium sit solutum, modò fides de eo sit habita, n. 48. Aff. 2. Si res vendita sit absolute & pure, eaque sit certa, & determinata, v. g. hic equus, tunc si res illa casu merè fortuito pereat, vel deterior fiat, etiam ante traditionem, id sit damno emptoris, ita, ut nihilominus totum pretium solvere debeat, si nondum solvit, n. 49. Aliud est, si res sub conditione sit vendita, eaque pendente, pereat, tum enim id accidit damno venditoris. Quòd, si res vendita sub conditione adhuc extet: sed deterior facta sit, sine culpa venditoris, & conditio postea impleatur, id damno emptoris accidit, n. 50. Sunt tamen plures casus, in quibus periculum rei venditæ etiam certa, & determinata, ante traditionem, pertinet ad venditorem, n. 51. Aff. 3. Si vendatur res determinata, sed fidei disjunctione, v. g. Stichus, vel Pamphilus, & unus eorum moriatur ante traditionem, venditori perit: si verò alter quoque superstes moriatur, emptori perit. Item res venditæ in genere damno venditoris percutit, n. 52.

SERIES CAPITVLORVM.

IN ANTIQVIS.	c. 5. n. 35. & seq.
c. 1. n. 18. & seq.	c. 6. n. 23.
c. 2. n. 20.	c. 7. ult. n. 43. & trib. seqq.
c. 3. n. 21. & seq.	Extrav. 1. & 2.
c. 4. n. 40. & seq.	Inter Communes n. 39.

TITVLVS XVIII.

DE LOCATO, ET CONDUCTO.

SECTIO I. De contractu locationis, & conductionis.

§. I. *Quid sit locatio, & conductio?*

Est contractus, quo persona, vel res aliqua alteri utenda, vel fruenda, pro certo pretio, sive mercede conceditur, & ab eodem accipitur, num. 1. Et declaratur, num. 2.

§. II. *An locator rei frugiferæ teneatur remittere de pensione, seu mercede constituta, ob sterilitatem, hostium incursum, vel alium casum fortuitum, sine culpa conductoris obvenientem?*

ASSERTIO I. Si damnum, casu fortuito, illatum modicum sit, nihil conductori de pensione remitti debet, n. 3. Aff. 2. Si sterilitas, vel alia clades extrinsecus illata, tanta sit, ut conductor uno anno, nihil ex re conducta percipiat, totam pensionem ei locator remittere debet: quòd, si sterilitas tanta non sit, revera tamen magna, tunc remittenda est pensio, secundum proportionem damni illati: idemque est de conductoribus rerum Ecclesiasticarum, num. 4. Quenam sit sterilitas, vel clades magna, ob quam fieri debeat mercedis, seu pensionis remissio? n. 5. Quibus casibus non debet remitti merces, seu pensio, ob sterilitatem? num. 6. & 7. An sicut ob magnam sterilitatem pensio è conductæ re, pro rata, remittenda est locatori: ita vicissim, ob magnam fertilitatem, pensio possit à locatore augeri? n. 8.

§. III. *An locator possit, ante, vel saltem post finitum tempus locationis, conductorem expellere ex fundo, vel domo conductæ?*

Non potest locator, durante tempore locationis, conductorem ex fundo, vel domo conductæ expellere: potest tamen post illud tempus finitum, num. 9. Illud specialiter statutum est, ut Magistri, & Scholares Bononienses, qui ante tempus locationis elapsum, hospitia conducunt aliorum Magistrorum, & Scholarium, sine consensu Inquilinorum, excommunicentur: quam tamen Constitutionem aliqui volunt, solum esse localem, quippe latam in favorem Magistrorum, & Studiosorum Bononiensium tantum, n. 10. & 11.

§. IV. *In quibus casibus locator potest inquilinum etiam invitum, ante tempus locationis finitum, expellere, & vicissim conductor, ex iusta causa recedere?*

ASSERTIO I. Plures sunt huiusmodi casus, utroque jure, expressi, num. 12. Primus est, si locator domum locatam, proprijs usibus esse necessariam, probet, num. 13. Secundus, si domus locata necessarii reficienda sit, quæ tempore locationis non egebat refectione, num. 14. Tertius, si conductor in re conductæ malè versatus sit, n. 15. Quartus, si conductor pensionem solvere intermittat, num. 16. Aff. 2. Sicut locator conductorem etiam invitum ex prædictis causis potest expellere: ita & conductor, ante tempus locationis finitum, etiam invito locatore, ex iusta causa, recedere potest, n. 17.

§. V. *Ex qua culpa teneatur, tam conductor, quam locator?*

ASSERTIO I. Si res conductæ perijt apud conductorem, vel deterior facta est, dolo, vel culpa larâ, vel etiam levi ipsius, damnum hoc refarcire debet; non item, si casu fortuito, vel culpa levissima conductoris damnum evenit, num. 18. Ponuntur exceptiones, cit. num. 18. An aliquando teneatur conductor etiam de culpa levissima? num. 19. Aff. 2. Similiter locator, si viciosam rem locavit, tenetur ad damnum refarciendum, si dolo, vel larâ, vel etiam levi culpa illatum sit: non item si casu, vel ex culpa levissima, n. 20.

§. VI. *De permissa, vel prohibita locatione, & conductione rerum Ecclesiasticarum.*

ASSERTIO I. Non potest Prælatus, aut Rector Ecclesiæ rem alienari prohibitam, sine iusta causa, & juris solennitatibus, locare ad longum tempus, nempe decennium: potest autem ad tempus breve, infra decennium, num. 21. Jure verò novo non potest ultra triennium, cit. num. 21. Assert. 2. Locatio rei alienari prohibitæ, ultra triennium, vel ad longum tempus, non potest fieri ad sex, vel novem annos, vel etiam ad quatuor triennia, vel tria quinquennia, ita, ut finito uno triennio, aut quinquennio, renovata censenda sit locatio in aliud triennium, vel quinquennium; tunc enim locatio non valet, saltem quoad excessum, num. 22. Assert. 3. Licet Rector Ecclesiæ, vel alius Beneficiarius non possit jus decimarum alienare in alium Laicum, vel Clericum, sine iusta causa, & solennitatibus requisitis: potest tamen ipsos fructus, sine præjudicio Ecclesiæ, & Successoris, alteri etiam Laico locare, n. 23.

§. VII. *An*

§. VII. *An locationi facta per Prælatum, seu Rectorem Ecclesiæ, Successor ejus stare teneatur?*

ASSERTIO I. Si Prælatum, seu Rectorem Ecclesiæ, Capitulo saltem non contradicente, fundum pertinentem ad ipsam Ecclesiæ, non ad Rectorem, ipsius Ecclesiæ nomine, pro annua pensione locavit ad tempus breve, scilicet infra decennium, vel non ultra triennium, Successor in dignitate, vel officio tali locationi stare, tenetur. Secus est, si locatio facta sit ad longum tempus, vel etiam ultra triennium, ubi Constitutio Paulina est recepta, nisi talis locatio facta sit, ex justa causa, & cum solennitate requisita, n. 24. & 25. Assert. 2. Potest Prælatum, seu Rector Ecclesiæ, cujus redditus non ad Ecclesiæ: sed ad mensam ipsius pertinent, nomine suo, rem Ecclesiæ locare etiam ultra decennium, ad totum tempus vitæ suæ, sine juris solennitatibus, cui tamen locationi non tenetur stare Successor, num. 26. Aff. 3. Debet tamen talis locatio facta ad longum tempus, sive decennium censeri conditionalis, si tandiu vivat, n. 27. Assert. 4. Non potest simplex Beneficiarius non habens administrationem rerum Ecclesiæ: imò nec Parochus elocare fundum ad longum tempus, nisi ex causa justa, & cum consensu Episcopi, nec potest ultra dies vitæ suæ, n. 28. An, si coloni, eorumque majores prædia ad Parochiam spectantia per continuos 60. vel plures annos, tanquam emphyteuticæ, vel locata possederant, & si nihil constet de consensu Episcopi, possint Parochi de novo investiti ea prædia vindicare? num. 29. Quid novo Jure Concilij Trident. circa locationes bonorum Ecclesiæ sit statutum? num. 30.

SECTIO II. De Contractu emphyteutico.

§. I. *Quid sit emphyteusis, & quotuplex, & an ad illam requiratur necessario scriptura?*

ASSERTIO I. Est contractus nominatus, quo res immobilis, cum translatione utilis dominij, re-tento directo, seu proprietate, alicui fruenda, & colenda conceditur, vel ad vitam ipsius, vel ad unam, vel ad plures generationes, sub certa pensione reali domino proprietatis solvendâ, num. 31. Quomodo emphyteusis ab alijs contractibus distinguatur, num. eod. Aff. 2. Emphyteusis est duplex, Ecclesiastica, & profana, seu secularis, n. 32. Aff. 3. Ad substantiam, & valorem contractus emphyteutici de jure communi requiritur scriptura, sive instrumentum scriptum, idque expressius habetur de emphyteusi Ecclesiastica, num. 33.

§. II. *An ad substantiam, ac valorem contractus emphyteutici requiratur, ut canon, seu pensio annua solvatur Domino, & quam pœnam incurrat Emphyteuta, si non solvat?*

ASSERTIO I. Emphyteuta in recognitionem dominij directi penes proprietarium remanentis, & in compensationem dominij utilis sibi concessi, debet solvere annuum canonem, seu pensionem, sive in pecunia, sive in fructibus, num. 34. Aff. 2. Si Emphyteuta canonem, tribus annis continuis, in emphyteusi laica, seu civili: vel duobus annis, si sit Ecclesiastica, Domino solvere negligat, rem emphyteuticam amittit, eaque redit ad Dominum, n. 35. Idque procedit primò, Etiam si res emphyteutica sit magni valoris. Secundò, Emphyteuta amittit totam emphyteusin, si integram pensionem non

solverit, etsi parte solutâ. Tertiò, si vel unus ex pluribus hæredibus partem pensionis, quam debet, non solverit. Quartò, non tantum per sententiam, sed etiam ipso jure perdit rem emphyteuticam, ob non solum canonem. Quintò, potest à Domino expelli, etsi prius monitus non fuit. Sextò, huic pœnæ est locus, etiam si una Ecclesiæ ab alia accepit emphyteusin, num. 36. Quibus casibus emphyteuta non amittat rem emphyteuticam, ob non solum canonem, n. 37. Præterea emphyteuta potest etiam privari suo jure, si fundus emphyteuticus notabiliter per ipsius dolum, latam, vel levem culpam, sit deterior factus, n. 38.

§. III. De alienatione rei emphyteuticæ, & laudemio.

QUÆR. I. An, & quâ ratione liceat Emphyteutæ fundum emphyteuticum alienare per venditionem? Tres conditiones requiruntur ad venditionem juris emphyteutici, num. 39. & seq. Quando possit res emphyteuticæ vendi, sine consensu domini? num. 41. Quamam requirantur ad incurrendam pœnam caducitatis, propter alienationem rei emphyteuticæ factam, sine consensu domini? num. 42. Qu. 2. An, & quibus modis, præter venditionem, alienari possit emphyteusis, irrequisito domino? Resp. potest emphyteuta jus suum alteri donare, salvo tamen jure domini: legare, cum aliis permutare, num. 43. Item oppignorare, quamvis in emphyteusi Ecclesiastica res Ecclesiæ speciali hypothecâ obligari non possint: potest etiam emphyteuta, irrequisito domino, censum, usumfructum, vel aliam servitutem imponere rei emphyteuticæ: non tamen illam alteri subfeudare. Denique possunt etiam plures emphyteutæ rem inter se dividere, n. 44. Plures sunt casus, in quibus laudemium solvi non debet, n. eod.

§. IV. *An, & quâ ratione Prælatum bona Ecclesiæ, cui præest, possit in emphyteusin dare?*

ASSERTIO I. Non potest Prælatum, de jure communi bona Ecclesiæ, quæ pleno jure ad illum spectant, dare in emphyteusin perpetuam in plures generationes, sine justa causa, & requisitis juris solennitatibus, num. 45. Assert. 2. Si fundi antea in emphyteusin dati, per mortem emphyteutæ, sine hæredibus, vel ex alia causa, reverts fuerint, quo ad utile dominium, ad Ecclesiæ: possunt illi simili modo à Prælato, sine consensu Capituli, & alijs solennitatibus, in emphyteusin concedi; dummodo eadem, quæ olim, causa concedendi in emphyteusin subsit, non obstante juramento de non alienando res Ecclesiæ, n. 46. Aff. 3. Si mutato rerum statu, causa primæ concessionis in emphyteusin cessavit, non potest Prælatum rem ad Ecclesiæ revertere de novo in emphyteusin concedere, num. 47. Porro concessio rei in emphyteusin, vel feudum dari solita debet fieri eodem modo, quo olim facta erat, alioquin irrita est concessio, nisi cum jure requisitis solennitatibus fiat, n. 48. Aff. 4. Si fundus emphyteuticus, postquam ad Ecclesiæ est reversus, mensæ Episcopi, vel Prælati est applicatus, non potest postea, sine consensu Capituli, & alijs solennitatibus simili modo concedi, vel alienari, n. 49. An Prælatum successor possit hujusmodi rem emphyteuticam ad Ecclesiæ reverte iterum in emphyteusin concedere? num. 50.

Ass. 5. Si res immobilis Ecclesie de novo acquiratur, quoad dominium, quovis titulo, statim censetur esse incorporata Ecclesie, ut sine requisitis solemnitatibus alienari non possit, *n. 51.*

§. V. *Ad quem transeat, ac spectet emphyteusis, si emphyteuta Religionem profiteatur?*

ASSERTIO I. Si Religiosus, ante Professionem, nihil disposuit de emphyteusi, & profiteatur Religionem, quæ est incapax stabilium bonorum, tum in emphyteusi hæreditaria non succedit Religio, sed hæredes ab intestato. Si verò sit emphyteusis ex pacto, & providentia, succedunt ij, qui vocantur, secundum investituram, aliàs emphyteusis expirat, & revertitur ad dominum proprietatis, *num. 52.* **Ass. 2.** Si emphyteuta profiteatur Religionem, quæ est incapax bonorum immobilium, tunc in emphyteusi hæreditaria succedit Religio. Si sit ex pacto, & providentia, succedunt post mortem Professi, qui secundum investituram vocantur, vel in defectum horum, emphyteusis revertitur ad proprietarium, *n. 53.*

SERIES CAPITULORUM.

IN ANTIQVIS. §. Verum; *num. 12. & 4.*
seqq.
 c. 1. n. 10. & seqq.
 c. 2. n. 23.
 c. 3. in princ. n. 4. & 6. & seqq.

TITULUS XIX.

DE RERUM PERMUTATIONE.

§. I. *Quid sit permutatio, & quomodo à venditione distinguatur?*

Permutatio accipitur, vel generaliter, ac latè pro omni reciproco, & oneroso contractu: vel specialiter, ac strictè, pro eo contractu, in quo una res, pro alia commutatur, prout res contra distinguitur à pretio, *n. 1.* **Ass. 1.** Permutatio specificè, ac strictè sumpta est contractus, in quo una res certa cum alia re certæ speciei commutatur, *num. 2.* **Ass. 2.** In quibus permutatio distinguatur à venditione, & emptione? *n. 3.*

§. II. *An, & quatenus prohibita sit, vel permissa rerum Ecclesiasticarum permutatio?*

ASSERTIO I. Res Ecclesiasticæ, immobiles, vel mobiles, quæ servari possunt, permutari non possunt, sine causa utilitatis, & requisitis juris solemnitatibus, alioquin illegitimè factæ, à successore revocandæ sunt: imò etiam ab eo, qui alienavit, *num. 4.* & *seqq.* **Ass. 2.** Potest res immobilis Ecclesie cum alia æqualis valoris commutari, si Princeps, ex iusta causa id petat, modò cum consensu etiam Ecclesie fiat, *n. 6.* **Ass. 3.** Mancipia Ecclesie non possunt permutari cum alijs mancipijs, nisi quæ erant Ecclesie, fiant libera; alia verò, quæ pro ijs permutantur, fiant servi Ecclesie, *n. 8.* Item mancipia Ecclesie non debent iterum fieri servi sæcularium, servi tamen fugitivi Ecclesie possunt distrahi, *n. 9.* **Ass. 4.** Ecclesie, & Beneficia non tantum, si possideantur in titulum: sed etiam si jure proprietatis, seu incorporationis, possunt ex iusta causa, & accedente Superioris auctoritate, aliisque juris solemnitatibus, permutari per se, & quoad possessiones eis annexas, *n. 10.* & *duob. seqq.*

§. III. *De permutatione Beneficiorum, & conditionibus ad illam requisitis.*

Permutatio Beneficij est mutua, seu reciproca duorum Beneficiorum resignatio inter permutantes facta,

Tomus III.

n. 13. **Quæ. 1.** Quæ conditiones requirantur ad validam, & licitam commutationem Beneficiorum? Requiritur primò. Ut uterque permutans habeat jus in Beneficio permutato, *n. 14.* Requiritur 2. Ut uterque permutantium Beneficium suum resignet in manu Superioris Ordinarij, cui Beneficium est subjectum. Quòd si resignatione ab uno facta, alter permutantium nolit, vel non possit vicissim suum Beneficium resignare, & permutationem complere, potest is, qui resignavit, suum Beneficium repetere, *n. 15.* Probabilius autem est, quòd hoc casu resignans non possit, proprià auctoritate, redire ad suum Beneficium, ad quod novà collatione Superioris est opus, *n. 16.* Requiritur 3. ut post permutationem Beneficiorum ex utraq; parte factam & à Superiore admissam, fiat collatio Beneficiorum, & quidem non alijs, quàm ipsis permutantibus, alioquin ea est irrita, *n. 17.* & *seqq.* Requiritur 4. Ut permutatio fiat, auctoritate Superioris Ecclesiastici, *n. 19.* & *3. seqq.* Non tantum autem prohibita est permutatio Beneficiorum inter se, quoad titulos: sed etiam quoad præbendas annexas, si privatà auctoritate fiat, *n. 23.* Si Clerici proprià auctoritate, inter se permulent Beneficia, illis per sententiam Judicis sunt privandi, *n. 24.* Præterea requiritur etiam ad legitimam permutationem Beneficiorum, ut fiat ex iusta causa ab Episcopo cognita: item ut fiat cum consensu eorum, qui jus eligendi, conferendi, vel præsentandi ad Beneficium commutarum habent, ac denique ut permutatio facta publicetur, *n. 25.* **Quæ. 2.** Cujus Superioris auctoritate Beneficia permutari debeant? Resp. non solum Papa: sed etià Episcopus proprius loci, in quo Beneficium situm est, vel alius similis Prælatus Episcopali potestate præditus, permutationes Beneficiorum, ex causa necessitatis, vel utilitatis, instituere potest, *n. 26.* An etiam Prælatus Episcopus inferiores possint auctoritatem præstare permutationi Beneficiorum, & penes quos præterea sit hujusmodi potestas, vel non? *n. 27.*

§. IV. *Quenam Beneficia permutari possint cum alijs, vel non possint?*

ASSERTIO I. Ordinariè omnia Beneficia inter se liberè permutari possunt in manibus Superioris, *n. 28.* Idque extenditur 1. Quòd etiam Beneficia inæqualia licitè inter se permulentur. 2. Etiam ante possessionem eorum obtentam. 3. etiam Beneficia manualia inter se. 4. Etiam Beneficium datum in commendam perpetuà: non item commendatum ad tempus. 5. Si pensio sit effecta in titulum Beneficij, potest cum hoc illa commutari, etiam in manibus Episcopi, *n. 29.* **Ass. 2.** Quædam Beneficia Ecclesiastica cum alijs permutari non possunt. Veluti 1. Beneficia unita alicui Ecclesie, vel Monasterio. 2. Beneficia reservata S. Pontifici. 3. Beneficium litigiosum. 4. Beneficium cum alio jure spirituali, v.g. cum jure decimarum, *n. 30.* An, & quâ ratione, quando Beneficia sunt inæqualia, licitum sit, inæqualitatem supplere, & compensare, datâ pecuniâ, vel aliâ re pretio æstimabili, *n. 31.* & *tribus seqq.*

§. V. *An permutatio Beneficiorum fieri possit, non obstantibus gratijs expectativis?*

Gratiæ expectativæ concessæ à Papa ad Beneficia, si quæ jam vacant, vel proximè vacatura sunt, non impediunt permutationem Beneficiorum, *n. 35.* & *seqq.*

§. VI. *An res, sive jus spirituale possit permutari pro re temporali, & converso. Item, an res spiritualis, pro re spirituali?*

Ddd dd

ASSER-